

**VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE COMMISSIE BESTUUR,
GEHOUDEN OP 8 MAART 2012 IN HET STADHUIS TE HAARLEM**

Vastgesteld: 5 april 2012

Aanwezig de leden:

De heer G.B. van Driel (CDA), de heer J. Fritz (PvdA), de heer R.H.C. Hiltemann (SP), de heer R.G.J. de Jong (VVD), mevrouw J. Langenacker (PvdA), mevrouw D. Leitner (D66), de heer L.J. Mulder (GroenLinks), mevrouw M. Otten (Trots), de heer F.H. Reeskamp (D66), de heer W.J. Rutten (VVD), de heer P. Schouten (SP), de heer C.J. Schrama (Haarlem Plus), mevrouw C.Y. Sikkema (GroenLinks), de heer M. Snoek (CDA) en de heer J. Vrugt (Actiepartij)

Mede aanwezig:

Mevrouw P.J. Bosma-Piek (voorzitter), de heer P.J. Heiliegers (wethouder), mevrouw I. van Tienhoven (secretaris)

Verslag: De heer G-J. Timmermans (Notuleerservice Nederland)

1. Opening en mededelingen voorzitter

De **voorzitter** opent de vergadering om 17.00 uur. Het enige agendapunt is de brief over de financiële update. Het is in feite de laatste gelegenheid om als raad nog enige invloed uit te oefenen op de financiële kaders van de kadernota. Op verzoek van de heer Snoek wordt een rondvraag toegevoegd aan de agenda.

2. Brief over financiële update voorafgaand aan de kadernota 2012

Mevrouw Leitner (D66) vraagt naar het verschil tussen het nu genoemde totale bedrag van 43 miljoen euro en datzelfde bedrag dat in een brief van 10 april 2011 is genoemd. De brief sluit niet uit dat er zich daarna nog meer tegenvallers zullen aandienen. Zij is benieuwd hoe het college dan met zulke extra tegenvallers denkt te zullen omgaan. Ook ziet zij nog steeds enkele p.m.-posten die dus ook tegenvallers kunnen opleveren. Voor de raad is het van belang om te kunnen nagaan of de afgesproken resultaten behaald worden en of de bezuinigingen gerealiseerd worden. Zij vraagt of het college van plan is vast te houden aan het principe van de verdeling over de vijf pijlers bij de taakstellingen. Zij vraagt om een inschatting of dat nog wel haalbaar is voor die extra tegenvallers, bijvoorbeeld bij parkeerinkomsten. Zij spreekt daar zelf nog geen voorkeur over uit en wacht het antwoord van de wethouder af. Haar technische vraag of het achterstallig onderhoud ad 8 miljoen euro, waar in de commissie beheer over gesproken wordt, ook al in deze bedragen is verwerkt, is tot haar teleurstelling nog niet beantwoord. Zij acht het van wezenlijk belang dat de raad een goed overzicht krijgt van alle mee- en tegenvallers.

De heer **De Jong (VVD)** denkt dat de brief bevestigt dat de keuze om 35 miljoen als taakstellend voor de bezuinigingen aan te houden, al met al een verstandige is geweest. Ook de keuze voor de pijleraanpak lijkt hem nog steeds juist. Naar die rauw op het dak vallende nieuwe tegenvallers van 8 miljoen euro wil de VVD-fractie echter nog eens goed kijken. Aan de ene kant wordt er gesproken van tegenvallende parkeeropbrengsten, aan de andere kant wordt er vrolijk een voordeel van 3 miljoen euro bij de parkeervisie uit de hoge hoed getoverd. Hij zet ook vraagtekens bij dat enorme bedrag voor rioolkosten. Was dat niet al langer bekend? Welke garantie is er dat het hierbij blijft? Hij mist kortom een degelijke onderbouwing bij deze forse bedragen die nu ineens tevoorschijn komen. De vraag is bovendien hoe betrouwbaar die meerjarenramingen van parkeeropbrengsten zijn. De VVD is in beginsel voorstander van de Conceptverslag van de openbare vergadering commissie Bestuur van 8 maart 2012

pijlverdeling om de bezuinigingen evenwichtig en evenredig te verspreiden. Als de parkeeropbrengsten tegenvallen, zou dus in beginsel ook binnen die pijler gezocht moeten worden naar een oplossing. Maar de VVD doet dat bij voorkeur niet door lastenverhoging voor de burger. Hij vermoedt dat het bedrag van 8 miljoen euro waar mevrouw Leitner op doelt, gaat over incidentele bezuinigingen die vorig jaar aan de orde waren.

De heer **Snoek (CDA)** vindt de brief niet transparant en niet volledig. Volgens hem is er in de optelsom op pagina 2 toegerekend naar het eerder vastgestelde bedrag van 35 miljoen euro. Hij mist elke onderbouwing van de opgevoerde 5 miljoen euro korting op speciale uitkeringen. Hij is het eens met de conclusie dat die 35 miljoen euro geen slecht uitgangspunt was, maar het was volgens hem transparanter geweest als de ontwikkeling van de rijksinkomsten helder op een rijtje gezet waren, naast de interne ontwikkelingen binnen Haarlem zelf. Het heeft hem uren werk en veel steun van het ambtelijk apparaat gekost om iets meer helderheid te krijgen. Maar die 5 miljoen is hem nog steeds duister. Hij vraagt ook een toelichting op die 4,5 miljoen euro van het investeringsplan 2010. En waarom dat bedrag wel opgenomen is en die 8 miljoen waar mevrouw Leitner het over had niet. Verder vraagt hij of het bedrag van 6,7 miljoen euro aan nog niet ingevulde bezuinigingen nog eens extra bovenop die 8 miljoen aan nieuwe tegenvallers komt of dat het om een al ingeboekt bedrag gaat. Hij wil dus weten welke nieuwe opdracht nu bij het ambtelijk apparaat is neergelegd: extra bezuinigingen voor 8 of 14,7 miljoen euro. Hij vindt het van belang of men deze tegenvallers evenwichtig wil spreiden over de pijlers of juist wil gaan bezuinigen binnen het veld waar de tegenvaller is ontstaan. Verder vraagt hij of de in de meerjarenraming opgenomen post van plus 11 miljoen euro vanaf 2016 niet kan worden ingezet om deze extra tegenvallers op te vangen.

De heer **Mulder (GroenLinks)** zegt dat er verwarring ontstaat of delen van de 35 miljoen euro bezuinigingen die nog niet gehaald zijn, nu worden meegenomen in die 8 miljoen. Hij is er niet voor om bezuinigingen die niet gehaald zijn, te verhalen op andere pijlers omdat daar extra schade voor de stad uit zou kunnen voortvloeien. Het college zegt nu deze raadsperiode niet verder te willen gaan dan deze extra 8 miljoen. Maar hij vraagt zich af hoe hard dat gegeven is, als er aan de andere kant ook jaarlijks een sluitende begroting moet zijn. De werkelijkheid kan een volgend jaar weer heel anders uitvallen. Hij vraagt op welk moment de raad de voorstellen van het college kan verwachten. Hij wenst niet in de situatie te belanden dat de raad zich daar pas kort voor de kadernota over kan buigen en dan onder druk moet besluiten. Verder is hij benieuwd wat de organisatie leert van het feit dat het met die 35 miljoen anders is verlopen dan voorzien. Hij prijst het college voor het toegeven van onzekerheden, maar wijst erop dat daardoor ook extra onzekerheid ontstaat. Dat bedrag van 8 miljoen euro staat voor hem gezien alle mitsen en maren nog niet vast.

Mevrouw **Langenacker (PvdA)** zegt groot belang te blijven hechten aan een evenwichtige spreiding van de 35 miljoen euro bezuinigingen uit de herijkingsoperatie. Dat acht zij de kern van het pijlmodel. Het snijden in subsidies van het afgelopen jaar was een pijnlijke operatie, vooral voor de organisaties. Zij verwacht in de kadernota op een transparante manier terug te zien dat navenant is bezuinigd op de eigen organisatie. Het deel van de brief over de extra tegenvallers van 8 miljoen euro is ook de PvdA rauw op het dak gevallen. Zij beschouwt de opgevoerde cijfers nog niet als vaststaand. Het is voor haar de vraag of de tegenvallende parkeeropbrengsten een blijvend verschijnsel zijn. De parkeergarages doen het volgens haar nu beter. Ook bij de andere posten ontbeert zij een toelichting of onderbouwing. Het is haar wel duidelijk dat de kaasschaafmethode niet meer voldoende is. Er zijn hervormingen en vernieuwingen nodig om slim de toekomst in te gaan. Daarbij sluit de PvdA niets bij voorbaat uit. Een nieuwe kerntakendiscussie behoort tot de mogelijkheden. Zij heeft begrepen dat het college al zaken in gang gezet heeft en bij de transities in het sociaal domein is er al sprake van nieuwe taken en

taakverdelingen en de inzet van nieuwe mensen en organisaties. Men kan verschuivingen binnen de organisatie aanbrengen. Er moet ook gekeken worden naar manieren om meer inkomsten te genereren door bijvoorbeeld meer mensen naar de stad te lokken of nieuwe inkomstengenererende activiteiten. Dat vergt de ontwikkeling van een nieuwe visie op de stad, maar ook op de langere termijn een andere manier van dekking vinden. Nu die korting op de algemene uitkering van het Rijk blijkt mee te vallen, kan men misschien ook anders gaan aankijken tegen dat overschot van 11 miljoen euro dat nu in de meerjarenraming voor de jaren na 2016 voorzien wordt. Maar daar willen zij en haar fractie voorzichtig mee omgaan. Voorlopig is men daar nog niet uit. Zij wijst er wel op dat op landelijk niveau veel economen aangeven dat het niet verstandig is op dit moment rigoureuus te bezuinigen. Dat geeft in ieder geval te denken. Omdat een lokale begroting dekkend moet zijn, zou je tegenvallers in ieder geval incidenteel moeten dekken. Een structurele dekking zou wel eens minder geboden kunnen zijn, omdat de cijfers nog niet zeker zijn en gezien de waarschuwing van de economen.

De heer **Vrugt (Actiepartij)** ziet vooral veel nattevingerwerk. Hij heeft die optelsom van 35 plus 8 al eerder gezien en neemt de brief met prognoses op drijfzand voor kennisgeving aan. Hij zegt niets van de opgevoerde posten te begrijpen. Hij is het eens met de opmerkingen van andere fracties over de pijlers.

De heer **Hiltemann (SP)** zegt zich grotendeels aan te sluiten bij de Actiepartij. De SP heeft altijd beweerd dat de raming van de korting op de algemene rijksuitkering veel te fors werd aangezet en ziet dat nu bevestigd in deze brief waarin die korting uitkomt op 14,7 miljoen euro. Of het richtbedrag van 35 miljoen euro terecht was, kan hij echter nog steeds niet uit deze brief halen. De SP heeft zich altijd gekeerd tegen draconische bezuinigingen en zal dat blijven doen. Maar er is met de SP wel te praten over bezuinigingen op grond van reële cijfers.

Mevrouw **Leitner (D66)** stelt vast dat de SP zich tot nu toe buiten het debat over de invulling van bezuinigingen gehouden heeft. Zij vraagt of die opstelling nu dan veranderd is.

De heer **Hiltemann (SP)** antwoordt bevestigend. Hij vraagt op welk moment de wethouder bereid is de Algemene Reserve in te zetten voor het opvangen van incidentele tegenvallers.

De heer **Schrama (Haarlem Plus)** laakt het hoongelach aan de SP en aan zijn adres als het gaat om de overdreven voorstelling van de bezuinigingen op de algemene rijksuitkering. Zij hebben in zijn ogen immers nu gelijk gekregen. Hij zegt toe voor de voorbeschuwingen te zullen komen met een begroting die tientallen miljoenen lager uitvalt. Hij denkt onder meer anders te kunnen omgaan met de VAT- en VTU-gelden waar hij veel op denkt te kunnen besparen. Ook de aanstaande behandeling in de commissie beheer en ontwikkeling van de onbevredigende antwoorden op zijn vragen over bouwleges zal hij in zijn tegenbegroting betrekken. Deze brief heeft voor hem geen enkele betekenis. Deze begroting is volgens hem niet de werkelijkheid en dat zal hij in zijn tegenbegroting aan de kaak stellen.

Mevrouw **Langenacker (PvdA)** werpt tegen dat er nu toch onmiskenbaar al kortingen op de rijksuitkeringen zijn van 30 miljoen euro. Er is aantoonbaar minder geld binnengekomen.

De heer **Mulder (GroenLinks)** merkt op dat de heer Schrama dan het risico loopt dat de raad op dezelfde manier zal reageren op zijn tegenbegroting.

De heer **Schrama (Haarlem Plus)** zegt dat men zijn tegenbegroting moet afwachten en refereert aan een uitspraak van O.B. Bommel dat ‘‘recht is krom wat gebogen is.’’: met feiten kan men volgens hem alle kanten op draaien.

De heer **Snoek (CDA)** valt de heer Schrama enigszins bij omdat het hier gaat om verwachtingen voor de toekomst met alle onzekerheden en mogelijke interpretaties van dien. Geen enkele ambtenaar heeft hem desgevraagd een onderbouwing van die 5 miljoen euro weten te leveren.

Mevrouw **Otten (Trots)** zegt de indruk te krijgen dat de brief toegeschreven is naar de bezuinigingen alsof er een parallelle werkelijkheid wordt geschapen. Zij vraagt secuur om te gaan met bezuinigingen, vooral incidentele, omdat niet te voorzien valt wat de gemeente de komende jaren aan mee- en tegenvallers te wachten staat. Zij heeft wethouder Verdoorn horen zeggen dat de bezoekersaantallen voor Haarlem weer met 10% gedaald zijn en vraagt daarom of de prognoses over de parkeeropbrengsten niet nog meer verlaagd moeten worden.

Wethouder **Heiligers** sluit zich aan bij de woorden van mevrouw Langenacker richting de heer Schrama: als er minder geld binnen komt, valt er ook minder uit te geven. Het gaat hier om majeure bezuinigingen en de opgave die door te vertalen in de organisatie is een hele puzzel voor het college. Hij zegt in de traditie van de heer Mulder te hebben gehandeld door de harde feiten zo vlug en transparant mogelijk aan de raad voor te leggen. De brief ziet hij als richtinggevend voor de afwegingen die gemaakt moeten worden bij de kadernota. Met de griffie zijn verder afspraken gemaakt over het uitdiepen van acht onderwerpen die van belang zijn voor deze nota. Dat zal bij elkaar voldoende informatie opleveren om de afwegingen te maken. De aanvankelijk in het coalitieakkoord afgesproken taakstelling was 35 miljoen euro. De algemene rijksuitkering is met 22 miljoen euro inderdaad meegevallen. Maar daar staan forse tegenvallers in de doeluitkeringen en in interne Haarlemse zaken tegenover. Daarnaast zijn er door de raad keuzes en aanpassingen in beleid gemaakt die moesten worden verwerkt. Er zijn investeringen niet gedaan, zoals in het investeringsplan valt na te lezen. Het gaat dus om een majeure operatie. De 35 miljoen euro zijn kaderstellend verwerkt met sluitende begrotingen en een sluitende meerjarenraming, maar daarvan moet 6,7 miljoen euro ingevuld worden. In de loop van de afgelopen twee jaar is bovendien nog eens voor 2 miljoen euro aan structurele tegenvallers verwerkt en voor 6 miljoen euro aan incidentele, bij elkaar de 8 miljoen euro van vorig jaar waar mevrouw Leitner op doelde. Die zijn dus verwerkt in de begroting. Bij de 35 miljoen euro wordt gewerkt met het pijlmodel, ook de 6,7 miljoen euro zijn toegewezen aan pijlers waarbinnen ze ingevuld moeten worden. De pijlers moeten leveren en het is niet de bedoeling dat de ene pijler de andere verschoont. Het college moet nog een besluit nemen of die nieuwe extra tegenvaller van 8 miljoen euro ook pijlgerwijs zal worden aangepakt. Het ambtelijk apparaat is gevraagd met voorstellen te komen over de invulling van die laatste 8 miljoen euro. In totaal moet er dus 14,7 miljoen nog worden ingevuld. Dat is de inschatting op grond van de beschikbare informatie van februari 2011 die het college volgens afspraak met de raad wilde delen. Wat het college betreft, blijft dat het maximum voor deze raadsperiode.

De heer **De Jong (VVD)** vraagt hoe het college gaat bewaken dat de pijlers inderdaad gaan leveren. Nu staat al in de brief dat het bij de verbonden partijen niet gaat lukken. Hij wil weten of de raad tot 2018 op de hoogte gehouden wordt van het verloop van deze grote bezuinigingsoperatie.

Wethouder **Heiligers** zegt dat de raad, zoals vorig jaar toegezegd, voortdurend geïnformeerd zal blijven via de gebruikelijke stukken uit de P&C-cyclus. Bij afwijkingen zal het college daarover berichten. Het college heeft van de raad de opdracht gekregen te werken binnen de pijlers.

Mevrouw **Langenacker (PvdA)** vraagt of de ambtenaren de opdracht hebben gekregen te zoeken naar structurele of juist naar incidentele bezuinigingen om die nog onzekere 8 miljoen euro aan extra tegenvallers op te vangen.

Wethouder **Heiligers** zegt te willen blijven vasthouden aan de algemene reserve en het geraamde positieve bedrag van 11 miljoen euro voor 2016. Dat wil hij niet inzetten voor deze tegenvallers. Die 11 miljoen euro ziet hij als een buffer voor tegenvallers bij de decentralisaties. De algemene reserve ziet hij als een laatste toevlucht voor incidenten en wanneer ingeschatte risico's zich daadwerkelijk voordoen.

De heer **Hiltemann (SP)** zegt te begrijpen dat men de reserve wil gebruiken om verliezen af te dekken. Maar naar zijn mening zit het college te zeer bovenop die reserve die hij schat op 70 miljoen euro. Men wil er zelfs niet schulden mee aflossen omdat dat te veel kosten voor boetes met zich zou meebrengen.

Wethouder **Heiligers** vervolgt dat overleg over de specifieke beleidskeuzes met de vakwethouders gevoerd moeten worden, bijvoorbeeld als het gaat om de vragen over beheer en onderhoud waar de heer Reeskamp in een andere commissie vragen over heeft gesteld. Daar is mogelijk na 2016 miljoenen euro's extra geld voor nodig. De afspraak is dat men dat binnen de eigen afdeling gaat proberen op te vangen. Maar hij vindt het van belang dat de raadsleden bij de behandeling van die acht onderwerpen telkens blijven doorvragen bij de wethouder hoe de zaken financieel geregeld zijn.

De heer **Reeskamp (D66)** zegt het van belang te vinden vóór de kadernota te weten of die beweerde 7,9 miljoen euro extra voor onderhoud en beheer binnen de afdeling opgevangen gaat worden.

Wethouder **Heiligers** merkt tot slot op dat er inderdaad een einde komt aan de kaasschaafmethode. De gemeente zal meer moeten werken naar structurele verandering. Als voorbeeld noemt hij de manier waarop in het sociaal domein gewerkt wordt aan transities waarbij meer efficiency gekoppeld wordt aan het overeind houden van de dienstverlening. Meer samenwerking in de regio kan soelaas bieden. In de wandelgangen hoort men regelmatig de term ideeënfabriek vallen waarmee bedoeld wordt op het optimaal inzetten van de creativiteit binnen de ambtelijke organisatie.

De heer **De Jong (VVD)** vraagt wanneer een betere onderbouwing van die 8 miljoen euro te verwachten is. Zonder een harde onderbouwing kan de VVD hier niet mee instemmen. Verder is hij benieuwd wanneer er een einde komt aan al die tegenvallers.

Wethouder **Heiligers** zegt toe de planning van de informatieverwerking toe te sturen. Zodra de informatie harder is zal hij de raad daarover informeren. Hoe de ontwikkeling van de financiën zal verlopen, blijft voor een deel ongewis. Niemand weet welke bezuinigingsmaatregelen het kabinet gaat treffen. Verder blijft het zo dat de raad ook nieuwe opdrachten geeft aan het college dat daarvoor het geld moet zien te vinden. Hij noemt het voorbeeld van het mobiliteitsfonds dat gevoed moet worden vanwege de regionale bereikbaarheidsvisie of de verkeersmaatregelen die de raad voor de Oudeweg gevraagd heeft.

De heer **Mulder (GroenLinks)** vraagt of het college zich nu vastlegt op dat maximumbedrag van 8 miljoen euro voor deze periode en mogelijke nieuwe tegenvallers doorschuift naar de volgende periode. Hij vraagt of daar een relatie ligt met het positief bedrag van 11 miljoen euro in 2016.

Wethouder **Heiligers** zegt dat hij inderdaad wil voorstellen het voor deze periode te maximaliseren op die 8 miljoen. Die 11 miljoen ziet hij inderdaad als buffer voor onvoorziene extra tegenvallers. Het college anticipeert wel op structurele wijzigingen omdat zoals gezegd de

rek van de kaasschaafmethode is bereikt.

Mevrouw **Leitner (D66)** stelt vast dat er mogelijk bovenop deze bedragen nog extra bezuinigingen komen.

De heer **Snoek (CDA)** zegt dat er nog steeds 5 miljoen euro in de brief niet toegelicht is.

Wethouder **Heiliegiers** zegt desgevraagd een nadere schriftelijke toelichting op die 5 miljoen toe.

De **voorzitter** sluit de bespreking af.

3. Rondvraag

De heer **Snoek (CDA)** vraagt of het negatieve rapport van de Randstedelijke Rekenkamer over de verantwoording van subsidies door de provincie Noord/Holland betekenis heeft voor de gemeente Haarlem die immers een systematiek hanteert die gemodelleerd is naar die van de provincie.

Wethouder Heiliegiers antwoordt dat de nieuwe subsidiesystematiek van Haarlem die nu ter inspraak ligt, niet gemodelleerd is naar het model van de provincie. De gemeente heeft wel inspiratie opgedaan bij de provincie, maar niet daar alleen. Het Haarlemse model sluit op het gebied van doel- en rechtmatigheid vooral aan bij het VNG-model 'Subsidie zonder moeite'. Bij subsidies boven de 50 duizend euro is een accountantscontrole verplicht. De gemeentelijke accounthouders werken op resultaten. De gemeente heeft een eigen subsidieregister en is de afgelopen tijd overgestapt op een procesmatig systeem. Hij acht de situatie bij de provincie dus niet vergelijkbaar met die bij de gemeente Haarlem.

4. Sluiting

De **voorzitter** dankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 18.30 uur.